

U 27784

ЧОУЧ17/65

УКРАЇНСЬКИЙ
ГРОМАДСЬКИЙ
ВИДАВНИЧИЙ
ФОНД

КАТАЛОГ

«УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДСЬКИЙ ВИДАВНИЧИЙ ФОНД» В ПРАЗІ.

Український Громадський Видавничий Фонд в Празі повстив р. 1923 з ініціативи та з матеріальною підтримкою Українського Громадського Комітету в Празі, поставивши метою своєї діяльності видання наукових праць, підручників для високих і середніх шкіл, популярно-наукової літератури і взагалі — друком служити справі будування української культури.

Українське громадянство відчулло й зрозуміло всю важливість рідної книжки і почало вступати в члени Фонду, закладати окремі фундації та жертвувати гроші на видання її.

На перше квітня р. 1928 Видавничий Фонд мав 62 членів-вкладчиків, а серед них такі українські установи та організації: Український Високий Педагогічний Інститут ім. Драгоманова в Празі; Укр. Інститут Громадознавства в Празі; Український Комітет в ЧСР; Громада Кубанців у ЧСР; Головний Комітет Укр. Селянської Спілки в ЧСР; Центральний союз Українського Студенства (ЦЕСУС), Прага; Громада Студентів-Емігрантів з Великої України, Прага; Академічна Громада при Укр. Господарській Академії в Подебрадах; В-во «Чорномор» у Каліші; Т-во «Українська Хата», Прага; 94-й Відділ «Оборони України» в Гамтрамку (Америка).

На квітень місяць 1928 р. Видавничий Фонд випустив уже 33 назви, які дають разом 7620 сторінок, з загальною кількістю 70.000 примірників книжок. Загальна вартість усіх цих видань досягає суми Кч. 3.000.000 (прибл. 100.000 доларів).

Тих коштів готівкою Видавничий Фонд не має і не міг зібрати, але велика мета і совісна праця Фонду викликала довір'я й допомогу навіть і прихильників наших — чужинців, і це єдине й дало змогу Фондові так широко розвинути свою працю.

Надалі всі ці широкі можливості, що розгорнулися перед Фондом, лежать вже в руках самого українського громадянства і залежать від збуту готових друків Фонду та від притягливих нових вкладів, бо тільки цим одним Фонд зможе утримати й скріпити довір'я і прихильність, та допомогу й кредит, що на них досі базувалась уся його праця.

З 5-го лютого 1926 року Український Громадський Видавничий Фонд перетворився в кооперативну організацію, записане товариство з обмеженою порукою. Статут Видавничого Фонду зареєстрований Торговельним Судом у Празі.

Членом Фонду може бути кожний, хто вплатив хоч один пай в 1000 кор. чес. (30 долларів, або 60 карб. зол.). Сплачувати можна й частками, але до 1-го року. Керуючим органом

Видавничого Фонду є Загальні Збори його членів, які обирають з поміж себе Правління та Надзвірну Раду. Поворот позички кожному вкладчикові Укр. Гром. Вид. Фонд гарантує всім своїм майном. Інституції, організації та окремі особи, крім членських позичок-вкладок, можуть вносити до Фонду гроші і на ріжні спеціальні фундації, на видання, присвячені пам'яті видатних осіб чи подій, або на видання якихось інших окремих праць з волі фундатора. Таких фундацій має Укр. Гром. Вид. Фонд три:

1. Фундація імені Гр. Чупринки — Комітету українських Т-в у Нью-Йорку, для видання в першу чергу творів Гр. Чупринки. Коштом цієї фундації вже видано твори Гр. Чупринки, а також поезії Юр. Дарагана.

2. Селянська фундація — Української Селянської Спілки в Чехословаччині — на видання народньої науково-освітньої літератури; коштом цієї фундації вже видано книжку проф. Туган-Барановського — Політична економія, популярний курс.

3. Фундація Українського Інституту Громадознавства в Празі — на видання збірника «Суспільство» і взагалі праць з поля громадознавства. Коштом цієї фундації видано І. Івасюк — Кубань, економічний нарис.

4. Фундація Українського Високого Педагогічного Інституту ім. М. Драгоманова в Празі для Інституту.

Понад 200 рукописів, зголошених українськими авторами з різних галузів знання, чекають черги на їх видання. На це потрібні великі кошти, і Видавничий Фонд мусить дістати їх від українського громадянства.

Найкраще свідоцтво любові до рідної нації, найкращий вияв бажання зросту української культури — пай в УГВФ. Хай кожний український громадянин, кожне українське товариство, видавництво, часопис, книгарня, «Просвіта», школа, заклад, кооператив внесуть скоріше й свій пай на Український Громадський Видавничий Фонд.

Купуйте видання Фонду, вступайте в члени Фонду.

Правління Укр. Гром. Вид. Фонду.

Адреса УГВФ: Ukrajinský Hromadský Vydavnyčuj Fond, Praha-Vršovice, Sámova 665. Československo. Europa.

1. ФІЛОСОФІЯ.

Ярема, Я. проф., др. — Провідні ідеї філософії Томи Масарика. З приводу 75-ліття народження. Прага. 1924, стор. 80 + портрет. 0.30 дол.

«... До 75-их роковин дня народження Президента Масарика з'явилася накладом Укр. Гром. Вид. Фонду в Празі обсягом невелика, але змістом повноцінна робота д-ра Я. Яреми над провідними думками Т. Масарика.

Чепурно з верхнього боку видана, з гарним портретом Президента книжечка ця містить в собі шкіц житепису, перечислення його головних творів і нарешті аналіз, повний розуміння основних думок його філософії. Найважнішою з цих основних ідей, на думку Яреми, є гуманізм, що коріниться в надзвичайнім ідеалізмі та оптимізмі. «Без сумніву Масарик є одним з найвидатніших ідеалістів та оптимістів нашого часу. Масарик любить людей, вірить в їх добрі властивості, він заперечує твердження англійського філософа Бентама, який каже, що під всіма добрами ділами лежать суб'єктивні-єгоїстичні побудження. Масарик навпаки твердить, що люди мають в собі вроджене і цілком безкорисне співчуття до близьких. Неменш вірить він в також в повільне розвинення людськості в напрямку гуманістичних і демократичних ідеалів.».

Також в осередку Масарикового розвязання чеської проблеми лежить гуманістична філософія. «Малий народ, якого фізичне геройство освободити не може, повинен — думає Масарик — стреміти до того, щоб стати героєм у моральному світі. Тільки це може допомогти йому в його сучасному становищі. Для того треба, щоб він узбройився зброяє духа, зібрав усю свою моральну силу, став досконаліншим у собі самому — з внутрішнього боку, і перейшов у ряди передових працьовників для здійснення що найкращих ідеалів людства».

Треба вітати, що робота д-ра Яреми дасть можливість українським освіченим читачам в так звязній і точній формі довідатися про важніші основні ідеї філософії Масарика.

(M. G. «Prager Presse». 1925. Прага. 16 січня.)

«... Мушу тут рекомендувати знамениту книжку проф. Др. Я. Яреми: «Провідні ідеї філософії Томи Масарика». Для кожного з нас, що бореться й працює на річ визволення Рідного Народу, мусять бути важні й цінні думки цього великого чоловіколюбця й ученого...»

(Др. Е. Трильовський. «Народне Слово». 1927, 17 лютого. Америка.)

— «Чудною і неприродньою здається нам письменна людина, що живе без книги».

(Т. Шевченко).

3. СОЦІАЛЬНІ НАУКИ.

Статистика.

Щербина, Ф., проф. — Статистика. Історія статистики і статистичних установ. Прага. 1925. Стор. 288. 1.5 дол.

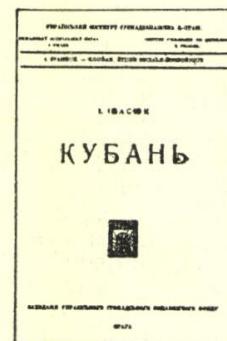

Зміст книги: Передмова. Загальна характеристика статистики. Історія статистики. Статистичні установи. Минуле адміністративної статистики і перспективи на майбутнє.

Соціальна географія.

Івасюк, І. — Кубань. Економічний нарис. Прага. 1924. Стор. 120 + 1 мапа. 0,75 дол.

Зміст книги: Загальні відомості. Сільське господарство. Рільництво. Садівництво. Городництво та баштанництво. Виноградарство. Експорт та імпорт овочів та городини. Скотарство. Птахівництво. Бжільництво Промисловість і торговля. Сільсько господарська промисловість. Рибальство та рибна промисловість. Лісна промисловість та лісові матеріали. Гірська промисловість. Метали та металеві вироби. Мануфактурна промисловість. Продукція дечого з бакалії. Деякі інші галузі промисловості. Фінанси. Банки. Чергові акти економічної політики країни. Найближчі сусіди Кубані на Кавказі — Ставропольщина та Терщина. Мапа.

«... Праця п. Івасюка не стільки цікава своїм літературним та науково-статистичним матеріалом, як цікава змістом матеріальним, бо увесь її інтерес і значення базується на числових даних, висловлених в цифрах... Праця названого автора відноситься до низки статистичних робіт... Уже один оглав праці показує, що зібрани статистичні відомості торкаються за всіх сторін економіки Кубані та головних форм її сільського й промислового господарства. Навіть і при ріжноманітності матеріалу та тій недостачі його, на яку скаржиться сам автор, його все таки є чимало для того, щоби у кожного, хто зацікавиться ним, сам собою склався правильний і показний нарис економіки й

підприємства Кубані. Цифри яскраво показують, що Кубань є могутня по своїм природним богацтвам та значна по своїй економічній силі країна; що її населення, не дивлячись на дуже тяжкі воєнні й інші умови, досягло значної степені культурного й політичного розвитку, й що власне економіка, яка складається головним чином на основі сільсько-господарчої продукційності, йде по певному шляху прогресивного руху...»

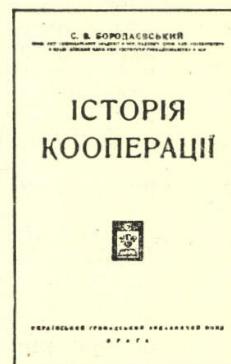
(Проф. Ф. Щербина. Прага. Укр. Університет.)

Кооперація.

Бородавський, С., проф. — Історія кооперації.
Прага. 1925. Стор. 448. 5.5 дол.

«Історія Кооперації» проф. С. Бородавського розбита на 21 главу, із яких в першій — «Головні питання» — автор дає визначення поняття кооперації й окреслює відношення кооперації до соціалізму та комунізму; в другій главі розповідає про «Предтечі в кооперації»; в главах од третьої до двадцятої виключно дає огляд кооперації в різних країнах од Англії до Уругваю, Палестини, Куби і т. д. І, нарешті, в двадцять першій главі — огляд міжнародних кооперативних об'єднань. Система викладу «Історії Кооперації», як зазначає автор, — «хронологічна та по країнах, але в кожній країні — по галузях кооперації». На думку автора така система «найбільш зручна», «бо перед нами буде проходити цілий ланцюг фактів», які дають ясний малюнок розвитку кооперації в даній країні, і окрім того — особливості розвитку тої чи другої галузі кооперації «зрозумілі лише в звязку зі загальними умовами й умовами історії даної країни». Таким чином, автор поставив собі завдання дати історію кооперації не взагалі, як соціально економічної проблеми й руху людськості, а історію цього руху в окремих країнах всього світу, та ще й з «умовами історії даної країни...»

(Проф. В. Коваль. Прага.)

Політична економія.

Туган-Барановський, М., проф. — Політична економія. (Наука про народне господарство). Курс популярний. Прага. 1927. Стор. 184. 1 дол.

«... Наш великий земляк Михайло Туган-Барановський, маючи вже світову славу економіста й талановитого письменника, не задовольнився тим, що з його праць користають сотки чи тисячі людей цілого світу, а хотів зробити плід свого життя приступним і для мілонів українського народу. Тому й видав наведену в заголовку книжку в 1918 р. у Київі. Тепер масно друге її видання...

«... Книжка М. Туган-Барановського з близькуюю ясністю розкриває таємниці сучасного капіталістичного ладу, показує пружини нинішніх соціальних рухів та вчить, яке місце в сучасному світі займає український селянин та укр. ремісник зі своїм трудовим господарством. Аналіз трудового господарства, як категорії, протилежній господарству капіталістичному, М. Б-кий присвячує другу частину свого популярного курсу. Закінчує цю частину кооперацією, що в ній трудове господарство знаходить могучу оборону проти нападу капіталізму... Книжка, про яку пишемо, навчитъ нас розуміти несрівняну складність економічних проблем, покаже, як належить підходити до їх розвязки».

«... Релікве ім'я автора більш промовляє за книжку, ніж це могла би скласти рецензія. Хотілося б нам тільки поділитися з ширшими колами тою радістю, яка при читанні прегарної книжки охоплює читача, і бажанням, щоби найбільше українців не зріклись насолоди, яку кожний дістане, читаючи по

евангельському прості слова тої книжки про найглибші економічні та соціальні проблеми. А що від тої книжки багато виграє наша економічна будова, — в цьому нема сумніву.

(М. Корчинський. «Діло». Л. 1927. ч. 217.)

«... Це є книжка, від якої повинен починати кожний, хто бажає працювати в кооперативному будівництві; вона вводить читача в круг загальних економічних питань, освітлює їх в дусі чистого (ідейно і етично) кооператизму. Книжці цій, повній пошани до праці, як творця всіх діл, повній горячої любові до тих, що дійсно працюють і що творять, треба побажати як найбільшого поширення між нашим народом...

Описавши селянське трудове і ремісниче-трудове господарство, проф. Барановський розвязує головне питання: що робити, щоб боронитися від господарської нузді. Звісно, перша справа мати землю і варстат праці, — друга справа, мати свою державу, щоб не бути під чужим політичним визиском і утиском... Він звертає свою увагу головно на способи економічної боротьби: професійний рух і кооперацію. Він показує, як кооперація без великого галасу вміє звязувати до купи дрібних, безпомічних людей і творить з них величезну силу з великими капіталами для боротьби проти лихварського капіталу. Автор на кожнім кроці зазначає велику моральну силу об'єднання працюючих людей на селі і в місті, головним чином кооперативного.

На українській мові досі немає популярного підручника економічної науки, який міг би рівнятися з працею М. Т.-Барановського.»

(К. Коберський, доц. «Господарсько-Кооперативний часопис». Л. 1927. ч. 37.)

«... Від щирого серця можна побажати, щоби книжка проф. М. Барановського вайшлася в руках всякого, хто тільки хоче справді чогось навчитися, бо це є твір написаний правдою і для правди.»

(Др. К. Коберський. «Народня Просвіта». Л. 1927. ч. 7—8, стор. 119.)

«... Книжка ця подає в ясній і зрозумілій усякому формі основні знання з області економічних наук: історію розвитку господарчих форм, починаючи від первісної громади аж до капіталізму. Далі автор розглядає організацію сучасного капіталістичного господарства, які повстава зиски капіталіста і що впливає на розмір платні робітника. Врешті автор подає широкий огляд форми трудового господарства (селянського та ремісничого) і накінець подає теоретичні відомості про кооперацію. Кооперацію проф. Т.-Б-ий уважає могучою силою і віщує її світлу будучність: він уважає кооперацію єдиним рятунком для трудового селянства й робітника.

Селянин і робітник мають у книжці проф. Т. Барановського свого дорадника й учителя. Ця книжка повинна найтися в руках кожного, хто хоче розуміти біг господарського життя та хоче боронитися від визиску.»

(«Громадський Голос». Л. 1927. ч. 45. стор. 8.)

Освіта.

Русова, С., проф. — Теорія і практика дошкільного виховання. Прага. 1924. Стор. 128. 0.60 дол.

«.. Праця С. Ф. Русової про виховання дитини у двох частинах (теоретична і практична) має на меті дати майбутньому дошкільному вихователю можливість розібратися в тому, від яких теоретичних зasad іходить до душі дитини і як практично вести дитячий садок у відношенні до розвитку естетичного почуття на основі певного поетично-казкового матеріалу та його драматизації.

В загалі праця проф. Русової, хоч викладена у популярній формі, легко зрозуміла і читається з великим інтересом, бо написана з великою любовю до дитини. Автор для цієї праці використав величезну світову літературу і оперує нею добре»...

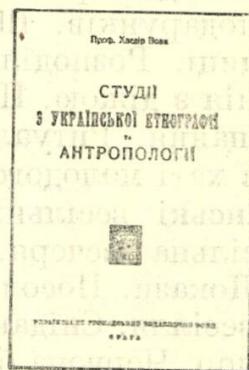
(Л. Білецький, проф. Прага. Укр. Пед. Інститут ім. Драгоманова.)

Фольклор.

Вовк, Хв., проф. — Студії з української етнографії та антропології. Прага 1927. Стор. 356 + 4 мапи + 15 чорних таблиць і 4 кольорових + 27 рисунків в тексті. З дол.

Зміст книги:

I. Антропологічні особливості українського народу. 1. Ми-
сливство. 2. Рибальство. 3. Скотарство. 4. Хлі-
боробство. 5. Народня техніка. 6. Способи пере-
сування. 7. Спожива. 8. Будівництво: А) Тимча-
сові будови. Б) Постійне житло: 1) Розполога
села. 2) Двір та його розвиток. Хата: а) загаль-
ний вигляд та характер; б) матеріяли та способи будування
[1) будови з дерну та з глини, 2) турлучні або хати на соахах,
3) дерев'яні хати]; в) окремі частини хати. 3) Холодні надвірні
будови: комора, клуня. 4) Громадські спорудження. 5) Церкви.
9. Одежа: А) Жіноча одежа: а) Одежа верхньої половини
тіла: [1. Оздоби. 2. Зачіс волосся. 3. Головне вкриття. 4. Верхня
та плечева одежда, що її носять безпосередньо на тілі (білизна).
б) Одежда нижньої половини тіла [1. Верхня поясна одежда.
2. Нижня поясна одежда (білизна). Штани. 3. Взуття.] Б) Чо-
ловіча одежда: а) одежда верхньої половини тіла: [1. Оздоби.
2. Зачіска волосся. 3. Головне вкриття. 4. Верхня плечева
одежда. 5. Плечева одежда, що її носять безпосередньо на тілі].
б) Одежда нижньої половини тіла. [Зверхня поясна одежда].
в) Інші принадлежності чоловічої одягі. 10. Вірування. 11. Об-
ряди. 12. Народнє знання. *ІІІ. Шлюбний ритуал та обряди на*
Україні. 1. Преозначення що-до шлюбу. Шлюб у старих слав'ян.
Свідоцтво літописів. Умикання. Купівля. Пережитки
цих форм. Шлюбні дохристиянські обряди. Сталість народнього
звичаю. Тільки виконання народнього ритуалу дає права дій-
ного шлюбу. 2. Громадська організація молоді обох статей.
Товариства. Сходини. Досвітки та вечорниці. Спільне лежання.
Сватання. Церемонії та наподоблення. Пов'язані свати. Обмін
хлібом. Пробні ночі. 3. Заручини. Хитрощі. Благословення
молодих хлібом. Почесне місце — посад. Співи. Гимн про не-
бесний шлюб. Танці. Хустина. 4. Гильце, священне дерево.
Його приготування. Співи. Приготування вінків. Запросини
на весілля. Покладання вінка на жениха. 5. Священний хліб —
коровай. Церемонія ритуального мелення. Приготування ко-
роваю. Пісні та обряди. Оздоби. Танці. 6. Благословення та
від'їзд до церкви. Релігійна церемонія в XVI столітті. Забо-
бони. Вихід з церкви. В хаті молодої. Другорядна роль релі-

гійної церемонії. 7. Весілля. Набор та відхід дружини молодого. Переїма. Озброєна оборона хати молодої. Пересправи. Замирення. Об'єднання святих вогнів двох родин. Продаж молодої братами. Посад. Ритуальний поцілунок. 8. Розподіл подарунків. Шлюбна плата на користь роду. Зачіска молодиці. Розподіл короваю. Вечеря. Дівчата виходять. Церемонія з діжою. Приготування до від'їзду. Грабунок посагу. Прощання. Ритуальні удари. Від'їзд кортежу. Пісні. 9. Молоді в хаті молодого. Хатне вогнище. В коморі. Перестороги. Українські весільні пісні (*epithalamies*). Роззуття молодого. Весільна вечеря. Урочистість постелі. Оголошення дівоцтва. Докази. Посольство до матері молодої. 10. Другого дня після весілля. Сніданок молодої. Молода іде по воду. Весільний прапор. Червона барва. Коли молода — не дівчина. Вкриття голови. 11. Здіймання намітки з молодої. Частування медом. Урочисті запрошення тещі. Молодий ховається. Перезва. Весільна оргія. Танці та співи. Сороміцькі пісні (*Fescenninia ukrai-nienses*). Права всіх мужчин роду на молоду. Звичай молотити жито. Перезивки. 12. Висновки. Послідовний порядок церемонії. Три акти весільної драми. Пережитки стародавніх форм шлюбу в пізніших церемоніях. Етапи шлюбної еволюції в українських церемоніях. Весільні сезони, дівочі ярмарки. Гетерізм. Матріярхат. Роля старости та дружки. Сліди епохи. Кінець.

IV. Сані в похоронному ритуалі на Україні.

«... Етнографічні і антропологічні студії проф. Хв. Вовка зібрані Укр. Пед. Інститутом ім. Драгоманова в Празі і видані в українській мові Укр. Гром. Вид. Фондом. Вибір обіймає чотири головні праці проф. Хв. Вовка, а саме студії над антропологічними та етнографічними відзнаками українського народу, які первісно з'явилися в російській мові в двох томах у Петербурзі в праці «Український народ в его прошлом и настоящем», далі студії над українським весільним рітуалом та ріжними звичаями що друковані були в французькому часописі «L'Antropologie» і, нарешті, студія над ролю санок в українських похоронах, взята з часопису «Revue de traditions populaires».

Досліди Хв. Вовка належать з давнього часу до грунтовних праць як українських так інтернаціональних антропологів і етнографів. З огляду на те, що вони розкидані по ріжких часописах та збірниках, то досі тільки вузькі кола фахівців могли ними користатися. Дане видання виявляє собою першу спробу дати загальний вигляд дослідчої діяльності Вовка і зробити його головні праці доступними й ширшим колам, що вже само по собі відповідає потребам часу та повинно вважатись за повний заслуги вчинок...»

(М. Г. «Prager Presse». Прага. 1927. ч. 324.)

«...Прекрасно изданный сборник важнейших работ покойного профессора СПБ. Университета Федора Кондратьевича Волкова, заслуживающей самого широкого распространения и внимания... Перевод, сдѣланный очень тщательно М. А. Славинским, проредактирован Украинским Педагогическим Институтом в Прагѣ. Исправлены опечатки русского издания...»

Розбираючи по розділах працю проф. Вовка в тоні прихильному і об'єктивно, автор, Н. Могилянський, закінчує рецензію такими словами:

«... Кромъ статьи первой, наиболѣе краткой и доступной лишь специалистам антропологам, всѣ остальные вполнѣ доступны каждому читателю, серьезно заинтересованному вопросами этнографии и истории культуры. Книга прекрасно иллюстрирована рисунками, фототипическими таблицами и дорожими цветными таблицами...»

З приводу статті „Шлюбний ритуал та обряди на Вкраїні“ автор каже так:

«... В виду послѣреволюціоннаго разгрома быта работа Волкова остается почти классической и едва-ли когда либо превзойденной.»

(М. Могиланський. »Руль« №. 2148. 21. XII. 1927 г.)

«... Твори знаного укр. етнографа проф. Вовка є вже тридцятою публікацією жвавого емігрантського видавництва, що працює у Празі вже де-кілька років; тут є публікації ріжного об'єкту та значіння, від підручника шкільного та для самоосвіти й до творів белетристичних та праць наукових, як напр., названа книга проф. Вовка... Це не є праці цілковито нові, лише збірка найбільших праць, де-інле вже друкованіх, але тут вперше поданих на укр. мові. Збірка тих чотирьох праць буде радо зустрінута українцями та славянськими вченими, бо як не є, а вони творять етнографічний образ укр. народу та його життя, фізичних ознак та особливостей укр. населення, його заняття, народного виховання, народного будівництва, одежі, вірування, обрядів та особливо широко та детально описано шлюбний ритуал. Числені малюнки в тексті, ілюстративні (й кольорові) додатки та мапи збільшують інтерес та ціну цієї книжки.

(«-У-», „Slovanský Přehled“ 1928. č. I. ст. 63).

— «Місце на світі кожному народові визначує скількість прочитаних чи народом книжок».

(Лябуé).

— «Хто любить книжку, той ніколи не втратить вірного приятеля, мудрого порадника, веселого бесідника, найліпшого потишителя в кожнім горі».

(Й. Барров).

— «Добре книги... є справді бруском розуму, пильником розсудливості, бальзамом очей, лійкою мудrosti, зеркалом чужих думок, як і керовником також наших власних думок».

(Ян Амос Коменський).

4. ФІЛОЛОГІЯ.

Смаль-Стоцький, Ст., проф., др. — Розвиток поглядів про сем'ю слов'янських мов і їх взаїмне споріднення. Прага. 1927. Ст. 92. — 0.65 дол.

«... На нашу думку, цікаве й слушне твердження підносить проф. Смаль Стоцький про процес утворювання слов'янських мов. Процес цей не був повільним розчлененням единого пранароду, а становив що-раз ширшу консолідацію дрібніших організаційних одиниць — родів — племен довкола економічних і політичних центрів. Така концепція цілком відповідає історичному розвиткові суспільно господарчих форм людського співжиття.

«... В цілому розцінювати рецензовану працю Смаль-Стоцького доводиться, як угруповання методологічних позицій, які зустрінули проти себе гостру критику, — в цьому аспекті дана робота цілком задовільна читача.»

(К. Німчинів. «Червоний Шлях». Х. 1926. № 3, ст. 225.)

— «Книги — морська глибина;

Хто в них пірне аж до дна,

Той хоч і труду мав досить.

Дивній перли виносить».

(Іван Франко).

5. НАУКИ ТОЧНІ.

Математика.

Іваненко, Е., проф. — Курс аналітичної геометрії. Основи аналітичної геометрії на площині. З термінологічним словником, показчиком взорів і абетковим показчиком змісту книги. З 245 рисунками в тексті.— Прага. 1925. Стр. 416. 3.5 дол.

Зміст книги: Прямові координати. Геометричні осередки і їх основні властивості (проста, коло, еліпса, гіпербола, парабола.) Стіжкові перерізи й дослідження рівняння 2-го ступеня від 2-х змінних.

«.. Книжка складається зі вступу і 3-х розділів, в котрих оброблений матеріал призначено для гімназій і реальних шкіл. Спеціальний, незнаний до війни тип школи — «матуральні курси», котрі були першою причиною до зłożення книжки, лишили на ній своє знамя. Загально виходить це знамя на добро підручника. Розумію під цим ясність і докладність викладу, який, за малими виїмками, подибуємо у всіх уступах. Згадана ясність, примінена також до найзвичайніших алгебраїчних операцій. ..

«... Через додання на відповідних місцях великого й, треба признати, дуже доброго збору задач, творить книжка з того згляду певну цілість. Загально книжка робить добре враження й причиниться до збогачення уного на добре підручники української математичної літератури».

(Др. Ф. Гула. доц. У. П. І. Прага.)

Чайковський, М., проф. — Алгебра. Книга перша. Повний курс середньої школи та для самосвіти. З багатьома вправами і рисунками в тексті. Віністка проф. П. І. Холодного. Прага. 1925. XII + 452. 3.70 дол.

Чайковський, М., проф. — Алгебра. Книга друга. Прага. 1926. ст. 300. 2 дол.

«... Українська наукова література збогатилася ще одною високо-цінною вкладкою скарбниці — алгеброю нашого поважного математика Миколи Чайковського. Появлення двотомового трактату з чистої математики українською мовою є в сучасних обставинах остильки визначна подія, що обійти її мовчанням ніяк не личить.

«.. Твір п. Чайковського вповні відповідає новим педагогічним ідеям у математиці на заході; є й довго залишиться прекрасним, модерним підручником для середніх українських шкіл і для самоосвіти.

«... Увесь перший том твору п. Чайковського є систематичним розвиненням основних положень Алгебри і одночасово поширенням і поглибленням поняття функції та геометричного її образу — кривої на координатній площині Декарта. Основні дії, лінійні рівняння, пропорції, степені й корні, невимірні числа, логаритми, квадратові рівняння, початки теорії комплексних чисел — все це проходить перед очима читача, фаміляризуючи його все більше й більше з основними засобами математики, які до недавнього часу штучно й хибно відносилися до вищої математики й були привілеями «математиків».

Другий том Алгебри починається з дискусії рівнянь і системи рівнянь вищих ступнів; далі йдуть прогресії та початки диференціяльного та інтегрального рахувань з їх застосуваннями до механіки та астрономії. Дуже цікавим є розділ суспільної аритметики та початків асекураційної справи — галузей, що набирають все більшого практичного значення. Дуже вдалою є, на мій погляд, загальна провідна автора — спеціально відтінити ідею еволюції числа, поділ дій на прямі та обернені з докладним з'ясуванням, як кожна обернена дія примушує нас розширювати поняття числа, починаючи із простого збору цілих додатніх чисел аж до складного поняття збору всіх раціональних та ірраціональних чисел, т. зв. тяглого математичного континуума.

Велика кількість історичних даних і прикладів із щоденного життя надзвичайно оживлює твір, робочі з «сухої математики» живу й цікаву галузь людської думки. Численні вправи, спеціально підібрані до кожного розділу, стануть у великий пригоді. Немає жадного сумніву що твір п. Чайковського зустріне успіх, який він цілковито заслуговує».

(Др. С. Романовський. «Студентський Вістник». Прага. 1926. ч. 6. ст. 40.)

«... Цікаво задуманий і гарно складений підручник. Немає набридлої сколастики, багато історичного матеріалу, графічних ілюстрацій, вправ та задач для самостійного пророблення. Червоною ниткою проходить крізь увесь курс ідея функціональної залежності, чимало прикладів зі суміжних з математикою дисциплін роблять курс оригінальним і живим. Автор додержується поглядів т. зв. фузіонізму і широко користується геометрією та тригонометрією в розвиткові своїх положень. Цей момент також можна віднести до числа позитивних, що збільшують вартість книжки.

На нашу думку, книгу Чайковського можна її слід було би використати не як підручник, а як допомічний порадник, що міг би принести користь в школів книга з багато дидактичного матеріалу.»

(М. Михайловський. «Шлях Освіти». Держ. Вид. України. Х. 1925. ч. 10.)

«... Курс задумано цікаво. Головну увагу звернуто на еволюцію поняття про число й на розвиток поняття функцій. Весь курс побудовано так, щоб найкраще розвинуті ці дві ідеї. І вони розвиваються тут так, що переплітаються, поповнюють одна одну. Ідея функціональної залежності допомагає кращому розумінню законів та правил дій з усіма числами, а введення нових чисел дає кожен раз можливість поширити поняття про функцію...

... Треба ще зазначити, що в усіх курсах автор дуже широко користується геометричними інтерпретаціями. Звичайно, це додатня риса... Вправ у підручникові досить багато; підібрано їх добре; є також багато цікавих задач. Взагалі книжка цікава й корисна. Її можна радити і як підручник для старших класів і для самонавчання.

(Проф. Н. Шульгина-Іщук. Прага. Пед. Інститут імені Драгоманова.)

Хемія.

Галаган, М., — Атомістично-молекулярна теорія. Нарис еволюції наукових поглядів на тонку будову матерії. З передмовою акад. проф. А. Старкова. Прага. 1925. Ст. 110. 1.50 дол.

«... Автор поставив собі завдання—познайомити по можливості всіх зі сучасним ученим про будову атома, і мені здається, що це завдання він здійснив прекрасно. Мені здається, що йому удалось перемогти найтрудніше, що зустрічається на шляху кожного популяризатора, а то власне—з'єднати глибоку науковість викладу з його приступністю. Другу знов таки велику трудність — бути по можливості коротким без шкоди для тої цілі, яку собі ставить автор, на мою думку, йому також пощастило вповні перебороти».

(А. Старков. Акад. проф. Ріга. Університет.)

«... В нашій досить бідній науково-популярній літературі книжка Галагана займає не аби-яке місце. Вже сама тема являється для нас новиною...

Книжка розпадається на сім розділів. В першім — автор обговорює початкові спроби вилущити із «многости» форм матерії «прасуть», спільну всім її формам. Дається історичний огляд цих спроб аж до утворення поняття про сучасний хемічний елемент... В другому розділі вияснюється основні хемічні поняття й закони, от як атомна вага, еквіваленти, закон постійних пропорцій, кількачотирьох відношень, правило Дюлонга і Пті про молекулярне питоме тепло й т. ін. Все це гарно ілюструється численними, добре підібраними прикладами... В третьому розділі трактується питання аналогії між розчинами й газами, що привела до відкриття багатьох законів: Бойля-Маріотта, Гей-Люсака, Авогадро-Жерара, Ван-Гофа, які докладно обговорює автор... Четвертий розділ присвячено переважно фазам розвитку, які пережила класифікація хемічних елементів... В п'ятому розділі обговорюється квантовитативний бік електролізи і всі звязані з ним наслідки... В шостому розділі остаточно вияснюється природа радіоактивності... Центром уваги сьомого розділу є досліди над внутрішньою будовою атомових ядер особливо з допомогою т.зв. лінійчастих спектрів...»

«... В рецензований книжці ретельно зібрано й уважно оброблено ввесі цей величезний матеріал. Треба сказати, що автор виконав своє завдання прекрасно, йому не тільки посчастило зберегти основні вимоги викладу, а й зробити його приступним.

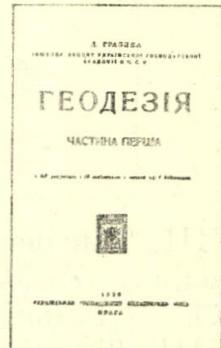
«... Книжку написано гарною мовою. Читкість викладу, відсутність плутанини в термінах».

(О. Соболів. «Червоний Шлях». Х. 1926. № 3. ст. 223.)

Астрономія. Геодезія.

Грабина, Л., інж. — Геодезія. Частина перша з 347 рис. і 59 таблицями в тексті та 7 додатками. Прага. 1928. Ст. 601.

«... Весь підручник складено так, щоб дати в найрозумілішій та найпопулярнішій формі повне поняття про ведення мірницьких робіт, а разом з тим бути справочником для мірничого. Написаний для українців підручник Грабини Л. з'ясовує методи праці ріжноманітними пристроями, таким робом дає майбутньому мірничому на Україні звик працювати з першим лінійним пристроєм, який буде під руками. Термінологія підручника досить докладна. Взагалі необхідно рахувати підручник Л. Грабини в його першій частині твором, якого появлена в царині українських наукових підручників слід вітати.»

«... Книжка складена добре. Мені як старому астрономові — геодетові, подобається напрямок автора давати оцінку окремим помірковим операціям на підставі теорії помилок, що приучить молодого землеміра до критичного відношення до своєї праці, а не покладатися на шаблон.

Можу привітати Укр. Гром. Вид. Фонд з першою працею на українській мові по галузі геодезії.

(Микола Коваль-Медведський, проф., Krakів Університет.)

«Добра книга — це самоцвіт, що кидає на все людство проміння радості і щастя, а іх в нім ніколи не убиває».

Б. Емерсон).

6. ПРИКЛАДНІ НАУКИ.

Медицина.

Старков, А., проф., акад., — Загальна біологія.

Елементи життя. Хемічний та фізичний субстрат життя. Загальні поняття про клітину. Прага. 1925. Стор. 184. 1 дол.

Зміст книги: Від автора. Передмова. I. Джерело життєвої енергії. II. Захоплення соняшної енергії живими істотами. III. Розуміння клітини й повстання життя на землі. IV. Загальна студія клітини. — V. Життєві функції клітини. VI. Ріжні види подражнення. VII. Проміньові дратівники.

VIII. Таксиси чи тропізми. IX. Таксиси чи тропізми (продовження). X. Відживлення живих організмів і виміна творива. XI. Загальні міркування. Хемосинтетика. XII. Вуглеводи. XIII. Товщі. XIV. Білковина. XV. Мінеральні чи попільні субстанції в рослинних і тваринних організмах.

Від автора. «... Короткий курс загальної біології я поділив на дві частини: в першій частині я викладаю загальні засадничі тямки, що торкаються фізико-хемічних явищ життя; — в другій — розглядаю морфологічні дані й питання загального характеру, як спадщина, еволюційна теорія і т. д. Зрозуміло, що такий поділ не можна перевести цілком строго, через те, що у першій частині доводиться розглядати деякі основні факти з морфології, напр., морфологію клітини, листка ростини та ін. Я вважаю за необхідне подати відомості з хемії живих субстанцій докладніше, ніж це роблять у підручниках біології, через те, що ми не мали досі підручника біологічної хемії українською мовою...»

Павлічук, М. — Коротка анатомія. Конспективний підручник для студентів медицини, з передмовою акад. А. Старкова. Прага. 1925. Стор. 116. 0.75 дол.

Зміст книги: Кістки та вязла. Розвиток кістки. Окістя. Види хрясток. Способи сполучення кісток. Види суглобів. Кістки хребетника. Погруддя. Кістки голови. Кістки верхніх кінчин. Кістки долішніх кінчин.

Мязи спини. Мязи голови. Мязи шиї. Мязи огруддя. Мязи черева. Куприкові мязи. Мязи верхніх кінчин. Мязи долішніх кінчин.

З передмови: «... В українській мові ми не маємо підручника анатомії... Тому я охоче згодився написати передмову до першої частини конспекта п. Павлічука, в котрім викладається анатомія органів руху. Конспект складений з повним знанням справи і написаний зрозуміло, ясно і гарною мовою. Самим тяжким завданням було, звичайно, спрavitись з термінологією на українській мові, котра лише вступає в шлях наукового викладу спеціальних наук і намагається здобути собі належне місце серед інших славянських мов, як рівними з рівними. На нашу думку, автор чудово справився з цим завданням і доказав, що анатомічна номенклатура, перекладена на українську мову, не лише не уступає іншим славянським мовам, не дивлячись на свою молодість і ще малу кількість, витрачених на неї сил, — але можливо й перевищує їх. Терміни точні й ясні і звучать характерно.

(Ар. Старков. Академик, проф.)

«... Книжка п. Павлічука являє собою конспект з остеології, сіндесмології та міології, складений з повним знанням діла, гарною мовою; тяжке завдання анатомічної термінології загалом виконано дуже добре...

Видана книжка дуже добре. Терміни всі надруковані виразним шрифтом, що значно полегшує користування нею. Праця п. М. Павлічука є дуже цінним матеріалом для вироблення нашої сталої анатомічної термінології».

(Б. М. «Український Медичний Вісник». Прага. 1925. ч. 5—6. стор. 153.)

Гончарів-Гончаренко, А., др. — Загальна гігієна.

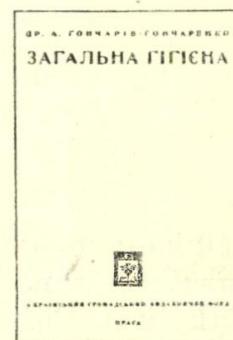
Скорочений курс загальної гігієни з додатком глави про імунітет та глави про вітаміни і з наведенням практичних метод гігієнічних дослідів. Прага. 1925. Стор. 20. 1 дол.

Зміст книги. Передмова проф. Гармашова. Увід до гігієни. Повітря. Грунт. Вода. Шкіра. Одяг. Оселя. Віджива. Праця мязів. Мікроорганізми та їх значення для гігієни.

«... Загальна гігієна д-ра А. Гончарова - Гончаренка є під кожним оглядом дуже цінним літературним та науковим набутком в парині спеціальних лікарських наук. Книжка ця під оглядом науки гігієни, ядерності в представленні предмету, мови, заслуговує на те, щоби з нею більше познайомиться і причинитися до її поширення поміж широкі кола нашої суспільності.

Книжка ця повинна знаходитися в хатіожної інтелегентної людини: адвоката, урядника, священника, учителя, інтелігентного міщанина і селянина, в кожній читальні і бібліотеці. Книжка, хоча наукова, написана гарною мовою, а так популярно, що навіть інтелігентний грамотний селянин може з користю її читати та засвоїти собі потрібні відомості зі знання гігієнічних та лікарських наук.»

(Др. І. Куровець. «Діло». 1925. ч. 19.)

Гармашів, В., др. мед. — Шкільна гігієна. Короткий курс для студентів і учителів. З 19-ма малюнками. Прага. 1926. Стор. 144. 0.80 дол.

З передмови: «... складаючи цей підручник, я мав на меті зробити його придатним не лише для студентів вищих шкіл, а й для майбутніх педагогів, для яких він міг би бути підручникою в їх педагогічній діяльності. Щоб задовольнити таку потребу, я вважав за необхідне зробити його не дуже обширним, щоб зайні подробиці не затемняли головних засад шкільної гігієни. З тих самих міркувань в зміст цієї книжки зовсім не ввійшли відомості з курсу загальної гігієни, бо припускалося, що читачі шкільної гігієни повинні бути знайомі з загальною гігієною...»

«... Праця проф. Гармашева «Шкільна гігієна» написана по всім вимогам науки дотеперішньої і надається як підручник шкільної гігієни.»
(Др. I. Куровець. Львів.)

Витяг з розділу «Нарис історії шкільної гігієни»:

«... В наші часи шкільна гігієна й педагогіка з педологією йдуть поруч, одна одну доповнюють, і сучасний освічений педагог не сміє нехтувати питанням шкільної гігієни.

І справедливо каже Бургерштайн, що знання шкільної гігієни та передведення її в життя приносить подвійну користь: I — воно допомагає нам зберегти здоров'я окремих індивідуумів цілої генерації, і друге — привчаючи дитину в школі додержувати гігієнічні правила, ми досягаємо того, що й вийшовши з школи і зробившись активним членом громадянства та виховником своїх дітей, людина буде й поза школою далі провадити в життя ті гігієнічні знання, які в школі стали для неї звичкою. Таким чином в школі і через школу будуть поширюватися гігієнічні знання, які так конечні для культурного розвою людства.

Яновський Віктор, проф., др. — Сучасне лікування венеричних хороб. Переклав з чеської мови др. Ант. Гончарів-Гончаренко. Прага. 1925. Стор. 119. 0.50 дол.

Зміст книги. I. Гонорея. Передня гонорея. Терапія. Попередження. Умови життя хорого та діста. Нутрішнє лікування. Місцеве лікування. Абортівне лікування. Лікування куративне: 1) Лікування впорскуванням. 2) Лікування промиванням. 3) Лікувальний течива та чопки.

4) Фізикальне лікування. Задня акутна гонорея. Ознаки та діагноза. Лікування gonor. acuta posterior. Терапія комплікацій. Balanitis. Phimosis. Paraphimosis. Folliculitis та Paraurethritis. Lymphangoitis та lymphadenitis. Periurethritis. Cavernitis. Запалення Куперових залоз. Prostatitis. Epididymitis. Spermatozystitis. Cystitis gonorrhoeica. Gonorrhoea recti. Метастатичні комплікації. Методи для з'ясування згоїння. Провокація. Gonorrhoea chronica. Діягноза. Лікування. Післягонорейний катар.

II. Blenorhoea. (Жіноча гонорея). Vulvitis. Urethritis. Bartholinitis. Colpitis et blenorhoea cervicalis. Condylomata acuminata.

III. Ulcus molle (М'якець). Bubo. Димниця (limphadenitis venerica). Syphilis (Пранці). Сальварсан. Старосальварсан (SSa). Новосальварсан (NS). Натросальварсан (Na Sa). Аргентосальварсан (Ag Sa). Neo-Ag-Salvarsan. Сульфоксилатовий сальварсан. Ртуть. Йод. Бісмут. Місцеве лікування. Схема загального лікування. Дозвіл на шлюб. Лікування Lues maligna. Лікування вродженого сифілісу.

З передмовою: «На ласкаву просьбу «Молодої Генерації Лікарів», я з охотою згодився написати цю книжку, в якій говориться про сучасне та модерне лікування полових хороб. Підкresлюю, що книга писалася для товаришів практиків, а не для фахівців, яким вона не принесе нічого нового. До кожного відділу я додавав короткий, іноді лише афористичний перегляд

клінічних ознак, а в лікуванні я привожу лише ті методи старіші та новіші, що й практики можуть вживати та що перевірені моїми довголітнimi дослідами».

(Проф. В. Яновський. Прага, Карлів Університет.)

Бурян, Ф., др. — Пластична хірургія. Переклад з чеської мови д-ра А. Гончаренка. 24 ілюстр. з практики автора. Конспективний виклад для лікарів — хірургів. — Прага. 1925. Стор. 32. 0.30 дол.

«... Студія д-ра Ф. Буряна — «Пластична хірургія» — написана стисло, сказати би — конспективно. Ale не дивлячись на те тут зібрано все, що потрібно знати хірургові-пластикові. І шановний автор, випустивши друком цю свою цінну працю, вносить не аби який дар в науку, — бо ж пластична хірургія, що становить велику галузь загальної хірургії, має в сучасну добу величезне значення, як для здоров'я взагалі, так і для господарського та соціального оздоровлення суспільства зокрема.

... Я взяв на себе невеликий труд перекласти цю студію на українську мову, і тим більш охоче це зробив, що на україпській мові не було досі подібних праць...

(Др. А. Гончаренко-Гончарів. Прага. Укр. Пед. Інст. ім. Драгоманова).

Інженірне майстерство.

Риндик, С. інж. — Міцність матеріалів. Курс високих технічних шкіл. З 214 рисунками та термінологічним словником. Прага. 1924. Стор. 364. 3 дол.

«... Книжка інж. Риндика — це підручник до вивчення опору матеріалів для вищих технічних шкіл. Вона містить 338 сторінок і поділяється на такі розділи: Розтяг і стиск. Обчислення розтягнутих і стиснутих стрижнів. Многосяжні розтяг і стиск. Скіс. Моменти плоских фігур: статичний, відбіжний, інерції. Кручення. Гнуття. Многопідпорні двигарі (балки). Двигарі рівної міцності. Гнуття кривих тіл. Гнуття плит. Гнутий стиск. Зложені обтяження. Динамічні обтяження... Кожен розділ, як що його взяти окремо, написано виразно, ясно, досить повно... Шо до форми викладу, то треба зауважити, що працю інж. Риндика читати легко, всі математичні розрахунки зроблено досить зрозуміло й просто. Видно загальне знання термінології...

... Видано книжку інж. Риндика дуже гарно: чудесний папір, друк, читкі малюнки.

... Наприкінці додаю, що книжку інж. Риндика треба використовувати в книгозбирнях українських Вузів, як допоміжник...

(Проф. Столяров. «Науково-Технічний Вістник». Харків. 1926. № 2.)

«... В Празі недавно вийшла книжка, що є напевне першою в своїм роді: українською мовою написана наука про пружність та міцність матеріалів. Видав її Укр. Вид. Фонд, якому це діло вдалося добре. Книга велика обсягом, дуже гарно виконана і в текстовій, і в ілюстративній частині та досить докладно вичерпує свій предмет. Гарне виконання книги вражає як контраст з тим неохайним виконанням, в якому виходять тепер, напр., технічні книжки в Росії, і показує наочно, оскільки тут ліпші умови для дійсної культурної праці».

(Проф. Еазансант, «Časopis československých inženýrů». Praha. 1925. ч. 12.)

«... Я полагаю, что книга достаточно полна и заключает в себе все необходимые отделы курса сопротивления материалов, обычно читаемых в высших школах...

... В общем книга издана хорошо и я от души желаю успеха ея автору и издателю».

(Проф. С. Тимошенко. Америка.)

«... Книга інж. Риндика «Міцність матеріалів» є одна з ранніх бажаних листівок, що з'являються в науково-технічній літературі, завдяки старанням керуючих установ української еміграції в ЧСР... Як це видно зі змісту книги «М. м.» і способу її викладу, автор має на увазі дати підручник для студентів вищих технічних шкіл, і тому виясняє основи цієї науки та дає необхідний матеріал, який там складає мінімум.

«... Розполог матеріалу оригінальний і доцільний. Надаючи своїй праці систематичності й науковості, автор з незвичайною умілістю з перших же рядків вступу захоплює читача новиною і простотою прикладів.

Кожний відділ в книзі відзначається умілим підбором матеріалу та простим шляхом, яким автор підходить до висновків та взорів і, додержуючись цього методу, автор обговорює ріжкі теорії міцності а, подаючи приклади, вияснює значення та слушність кожної з них.

Все це, а також добірна українська мова робить книжку інж. С. Риндика працею, гідною уваги всіх, кому дорога справа рідної науки.»

(Доц. О. Михайлівський. Подебради. Укр. Госп. Академія.)

Кахникович, Р., інж. — Міцність матеріалів. Задачник. Для високих технічних шкіл. 116 рисунків в тексті. Прага. 1928. Стор. 180. 1.50 дол.

«... Складений інж. Р. Кахниковичем задачник до «Міцності матеріалів» робить враження дуже солідно й сумлінно-виконаної праці. З перегляду її бачимо, що автор не мав науважі подати певну кількість задач, зібравши їх з ріжких задачників та переклавши їх на українську мову. Це була б досить легка робота. У автора була інша - ширша й більш далекосягла, а для студіюючих - значно корисніша мета: на типічних прикладах з практики, на прикладах, що проходять найчастіше в техніці, показати, як саме й коли саме вживати певних теоретичних висновків, що їх дає «Міцність матеріалів». Автор розвязує сам кожну задачу, спиняється докладно над виясненням окремих точок і цим самим дає студіюючому повну можливість вглибітись у суть справи і забагнути її як найповніше. Відповідно до пісі мети автор дає їй від себе дедякі, часом досить широкі теоретичні доповнення Тому треба тут зазначити, що данна праця не є чистим задачником, про що й сам автор згадує в своїм вступі...»

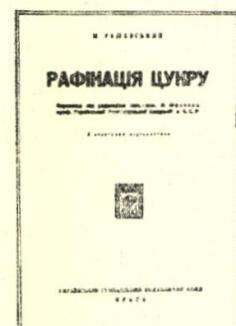
Задачник інж. Кахниковича має ту щасливу властивість, що в малім обсягу він обіймає всю науку «Міцність матеріалів», маючи при цім дуже докладні вияснення всіх моментів науки. Оскільки нам відомо, що є єдина в цім роді оригінальна праця в українській мові.

(Інж. С. Риндик, доц. Укр. Пед. Інституту ім. М. Драгоманова в Празі.)

Хемічна промисловість.

Рашевський, М., інж. — Рафінація цукру. Спеціальний курс для фахових шкіл і для практиків. З додатком відомостей про виріб рафінаду за кордоном. Переклад під редакцією інж. Л. Фролова. — Прага. 1925. Стор. 224, 0.75 дол.

Зміст книги: I. Цукровий пісок. II. Клеровка. III. Механічна фільтрація. — IV. Фільтрація крізь костяне вугілля. V. Регенерація крупки. VI. Уварювання. VII. Розливка. VIII. Відбілювання рафінадних голів. IX. Висушування рафі-

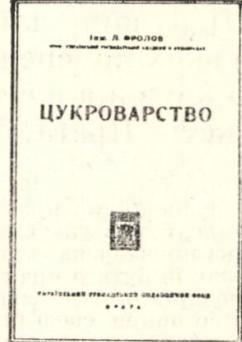

наду: Спосіб Раузера; спосіб Кенемана та Пельцера; спосіб Тікстона; спосіб Пасбурга. X. Сортування голів. XI. Обгортка до паперу. XII. Розпилка та рубка рафінаду. XIII. Марсельські голови. XIV. Грудковий рафінад: спосіб Литвиненка; спосіб Миловидова та Криванека; спосіб Сільмана; спосіб Брискмана; спосіб В. Василіїва; спосіб Аданта; спосіб Шайблера; спосіб Крінера; спосіб Дікса, Гулєва та Брокмілера спосіб Маліїва; спосіб Рашевського; спосіб Пранже. XV. Пресованій рафінад. XVI. Густота та твердість рафінаду. XVII. Паковка рафінаду. XVIII. Переховання рафінаду. XIX. Переоблення продуктів. XX. Рафіновка без крупки, гідросульфіт. Додатки Л. Фролова: I. Оцінка цукрових пісків, яко матеріялу для рафіновки: 1. Загальна оцінка. 2. Хемічний аналіз цукрових пісків. II. Виріб рафінаду за кордоном: 1. Рафінація цукру. 2. Далярша праця. 3. Виріб інших сортів рафінаду. Спосіб Шредера. Спосіб Гюбнера. Цукор-піле. Кристалічний цукор. Цукор кандис. Пудра. 4. Нижчі продукти. 5. Виріб рафінаду без уживання фільтрації крізь костяну крупку. 6. Спосіб Гафнера, Брежешталя та Бісмера. 7. Гідросульфіт. III. Спосіб виробу грудкового рафінаду без костяніх фільтрів на Кагарлицькій рафінерії. IV. Страти при рафінації цукру. V. Вихід рафінаду. VI. Загальні зауваження.

«... Сахарно-рафінадное производство» М. Рашевського уявляє з себе підручник, єдиний в російській літературі, що повно й грунтово знайомить читача з різними пристроями рафінадної продукції та різними способами передоблення цукрового піску на рафінад. Хоча написана ця книжка 14 років перед цим, але її досі є добрим підручником для техніків, що присвячують себе рафінації цукру, і не тільки середніх та нижчих, як пише автор у своїй передмові, але й для техніків з вищою освітою, що починають свою практичну працю в рафінеріях. Рашевський давній і авторитетний практик рафінадної справи, в невеликім обсягу та без зайвих деталів, з якими технік може познайомитися лише при праці, в досить популярній формі дає повну теорію рафінації цукру, з описанням усіх способів виробу рафінаду, котрих вживалося на Україні, відповідно відповідне місце й найновішому способу (гідросульфіту), що закордоном починає витісняти раніші способи (фільтрація через костяне вугілля). Переклад цієї книжки на українську мову зробив добру прислугу нашим технікам рафінадної справи, бо в нашій бідній технічній літературі немає жадного систематичного підручника рафінації цукрових пісків».

(Інж. Л. Фролов. Подебради, проф. Укр. Госп. Академії.)

Фролов, Л., інж. проф., — Цукроварство. 371 маклюн. в тексті. Прага. 1926. З дол.

Зміст книги: Частина перша. Хемія цукрів. I. Загальні зауваження. II. Моносахариди. А) Пентози. Б) Гексози. а) Глюкоза ($C_6H_{12}O_6$). б) Фруктова. в) Галактоза. III. Дисахариди. IV. Інвертний цукор. V. Трисахариди. Частина друга. Цукровий буряк. Його культура. Хемічний склад цукрового буряка. I. Цукровий буряк. II. Склад буряків. А) Органічні азотові нецукри. Б) Органічні безазотові сполучення.

В) Пектинові сполучення. Г) Мінеральні сполучення в буряках.
 Д) Склад золи в буряках. III. Культура буряків. 1. Грунт.
 2. Клімат. 3. Виготовлення ґрунту під буряки. 4. Бурякове
 насіння. 5. Угноєння. 6. Сівба й дальше вироблення ґрунту.
 7. Копка й перехування буряків. 8. Шкідники та хороби бу-
 ряків. Частина третя. *Перероблення буряків на фабриці*.
 1. Приставка буряків з кагатного поля до фабрики. 2. Вими-
 вачки й подача до них буряків. 3. Різальна машина та подача
 буряків до неї. 4. Дифузія. 5. Вимочка. 6. Очистка соку (Дефека-
 ція). 7. Сатурація. 8. Фільтрація соку через фільтро-преси. 9. Ме-
 ханічна фільтрація. 10. Виготовлення вапна та чотироокису ву-
 глеця. 11. Випарювання соку. 12. Очистка та уварювання густого
 сиропу. 13. Охолоджування та кристалізація утфелю. 14. Відбі-
 лювання утфелю. 15. Білий цукровий пісок та його перехован-
 ня. 16. Нижчі продукти. 17. Кристалізація другого утфелю та йо-
 го фугування. 18. Рудий цукор. 19. Скінчення праці на цукро-
 варні. Частина четверта. I. Меляси та її зужиткування.
 1. Утворення меляси та її склад. 2. Перехування меляси. 3. До-
 бування цукру з меляси. 4. Інші способи зужиткування меляси.
 5. Меляса яко корм для худоби. II. Парове господарство цукро-
 варні, парові машини та паровичня. 1. Потреба пари на цукро-
 варні. 2. Парові машини. 3. Парові казани. III. Водяне госпо-
 дарство. IV. Організація праці та контролю на цукроварні.

«... Книга іроф. інж. Фролова обіймає собою цілий процес продукції
 цукру, починаючи від культури цукрового буряка і кінчаючи остаточним ви-
 слідом цукроварства — виробленням цукру. Автор широко обговорює й всі
 побічні, але дуже важні при цукроварстві питання економічно-господарського
 характеру. Він докладно знайомить читача зо всім тим, що можна називати
 організацією цукроварства, так що в цій книжці перед читачем вирисовується
 цілий образ такої важкої для України, такої життєвої для неї справи, якою
 є цукроварство. При цім мусимо з великою приємністю зазначити що виклад
 вдався шановному авторові дуже добре: поруч зі строгою науковістю і систематичністю він вражає читача простотою, ясністю і не аби якою легкістю
 мови. Українська наука має в особі автора дуже поважного спеціяліста й знавця цукроварської справи, а українська культура придбала не аби
 який вклад в образі книжки «Цукроварство». Саму книжку видано прекрасно.
 Гарний папір, чистий шрифт, виразні малюнки, що у великім числі прикра-
 шують текст — все це дуже добре гармонізує з добірним змістом книжки.

(Інж. Риндик. Доц. Нед. Інст. ім. Драгоманова.)

Агрономія.

Михайлук, Кость, — Молочарство. Підручник для ви-
 щих сільсько-господарських та спеціальніх
 шкіл. I. Молокознавство.
 З 63 малюнками в тексті. Прага. 1925.
 Стор. 164. 0.90 дол.

«... Автор один з наших визначніших практиків і
 теоретиків в молочарській промислі, тож уже само його
 ім'я говорить за книжку. Книжка призначена для учнів
 вищих шкіл, та це не перешкоджає її бути й практичним
 підручником для практиків молочарів, які не мають по-
 трібної теоретичної підготовки, бо попри свою річевість
 вона написана дуже приступно і дає молочареві-практи-
 кові нагоду до набуття потрібного йому теоретичного
 знання. Якраз в нинішніх часах, в часах сильного роз-

вою молочарського промислу на західно-українських землях, є вона дуже начас і повинна найтись у кожного рільника — годівельника, в кождій молочарні. Книжка подає багато новочасного знання, потрібного молочареві в його змаганнях до піднесення продукції молока, поліпшення техніки в обходженні з молоком і в його збутті на вибагливих ринках».

(М. Теоридло. «Технічні Вісти». Л. 1925. Ч. 7—9. ст. 63.)

«... Книжка потрібна, як підручник для агрономічних вищих українських шкіл. Автор має заслужену славу доброго спеціяліста теоретика й практика. Він використав для своєї праці новіші твори в цій галузі, а також власний досвід. Книжка в певній мірі вичерпуюча.»

(Др. В. Королів-Старий. Подебради. Укр. Госп. Академія.)

— «Книга є людина, є більше, ще душа людини, очевидно книга добра. На таку добру книжку можемо дивитись, як на лист мудрої людини, мілий лист, може й за великий, але повчуючий; очевидно лист до того, хто вміє читати. Книга є найліпшим приятелем. Книжки лучать нас з духом всіх народів і часів. В добре дібраний книгозбирні почуваемо себе, як у вічності...»

Кожна освічена людина повинна би мати свою власну книгозбирню, цілком окрему. Скажи мені, що ти читаєш, а я тобі скажу хто ти. Ми повинні мати книжки не тільки як підручники до праці, але кожний повинен мати ще своїх улюблених авторів; тут ми можемо дібрати собі товариство ліпше, ніж у світі; але принаймні одного автора нехай має кожний і читає його часто, часто. Але цим автором не є той, що його досить прочитати раз на завше.

Думаю, що на теперішні часи може мати свою власну книгозбирню бідний, а може й найбідніший чоловік. Інтелігент, що не купує книжок, взагалі не є освіченою людиною... Кожний, хто трохи дбає про себе, може і в малім місті заснувати гурток, що одержуває би більшу кількість книжок... В Англії читання стало засадою народу».

(Т. Масарик).

7. МИСТЕЦТВО.

Архітектура.

Січинський, Вол., — Архітектура старо-князівської доби (Х—ХІІІ ст.). З 78 ілюстраціями. Прага. 1926. Стор. 52. 1.50 дол.

«... В. Січинський дав поучаочу працю з церковної архітектури України від Х-го до ХІІІ ст.»

(*Leo Adler*. «Wasmiths Monatshefte für Baukunst. Berlin. 1927. № 2.)

«... В розвідці молодого українського архітектора зібрано силу матеріялу і репродукцій. Невтомний автор, що видав ще раніш більшу працю у Львові про деревяні дзвіниці і церкви ХІІ—ХІІІ ст. української Галичини, спричинюється още до ознайомлення нас з історією мистецтва свого краю.»

(«*Výtvarné Snahy*». Praha. 1927, с. 6—7.)

«... Праця В. Січинського дуже цінна як загальний огляд, де згруповано головні типи візантійської архітектури на нашій території.»

(*V. Zalozeckyj*, «Mitteilungen des Ukrain. Wissenschaft. Institut». Berlin. 1927, зш. 1.)

«... Серія історично-мистецьких публікацій, видавана Укр. Вид. Фондом в Празі, збогатилася цінною розвідкою В. Січинського про архітектуру старо-князівської доби. Досліди старої української архітектури звязані з великими труднощами тому, що архітектурні памятки Х—ХІІІ ст. частину знищено, частинно через перебудову зіпсовані. Ці труднощі можна обійти лише дорогою реконструкції, якою і пішов проф. Січинський...»

(«*Prager Presse*». Praha. 1926. № 248.)

«... «Архітектура старо-князівської доби», це — щойно перша глава історії української архітектури взагалі. Автор, сам архітект, рішив заповнити прогалину, якої не виповняли досьо-очасні компледі в мірі, на яку якраз ця ділянка українського образотворчого мистецтва заслуговувала... Щойно тепер стане ясно й наглядно, що коріння укр. мистецької культури сягають поза момент офіційного охрещення України, та що легенди про фраза, напр., про «візантійську» чи то «царгородську» архітектуру, живцем перенесену під українське небо, в тільки шаблоном... Лише тепер стане очевидно не то ріжниця, але істотна розбіжність поміж мистецько-естетичним світоглядом візантійського півдня з одного, іранського сходу з другого, а подніпрів'я і

русо-фінської півночі з третього й четвертого боку. Бо це вже доказано, а м. ін. в новій книжці В. Січинського прозоро поставлено перед очі, що київська Софія це не копія, навіть не сестра царгородської, а новгородська Софія так само чужа обом першим, як чужими були релігійні світогляди, утворені довкола них будівель.

В формах української старокнязівської архітектури, пристосованих не тільки до українського підсоння, але й до суто-українського естетичного смаку, в техніці мурів і склепів, в логіці її символіці будівлі як цілості, шукав і находив як раз не тільки талан українського будівничого, але давним-давно засвоєна мистецька традиція. І тому архітектура старо-князівської доби в рівній мірі українська, як і архітектура «козацького бароко», та наша гордість — українське деревляне будівництво.

Все це сказано в книжці В. Січинського з прозорістю і спокоєм, на які позволило авторові не тільки повне опанування матеріалу, але тонке відчуття, без якого найосновніше знання виливається в... доктрину.»

(М. Голубець. «Записки Чина св. Вас. Великого». Л. 1926. вип. 3—4, ст. 454.)

«... Книжка присвячена початкам української церковної архітектури. З найстаріших будов заховалися чи то одні фундаменти, чи фрагменти, що зрослися з пізнішими добудовами чи реставраціями. В. Січинський описує ті будови, сопоставляє їх хронологічно, де-котрі реконструює; розглядає думки істориків мистецтва про те, котрі з чужих впливів витворювали мистецьке обличчя тих будівель. Січинський подає зразки найстаршої української архітектури в природній її вигляді, що зросла на підкладі чужої мистецької традиції, скітської та грецької (думає на традиції грецьких колоній на побережі Чорного Моря.)

(Е. «Stavitecké Listy». Прага. 1926. ч. 20, ст. 360.)

Щербаківський, Д. — Українське мистецтво. —

Буковинські й галицькі деревляні церкви, надгробні і придорожні хрести, фігури і каплиці. Франц. і укр. тексти. 128 фототип. малюнків. Вініста роботи проф. худ. Вас. Кричевського. Прага. 1926. Стор. 62 + XXXIV. 2 дол.

«... Праця Д. Щербаківського — «Буковинські й галицькі деревляні церкви...» представляє другий том видання — «Українське Мистецтво», перший том якого вийшов в 1913 році і до цього часу не втратив своєї вартості та являється дуже цінним матеріалом для наукової праці по історії українського деревляного будівництва... Тим більшу цінність має другий том, де матеріал зібрано далеко систематичніше із країни наименше дослідженої і відомої в своїх пам'ятниках мистецтва, власне з Буковини.

Цей другий том представляє собою альбом із 128 репродукцій, із яких 37 церков, 8 деталів церковного будівництва, 36 дзвіниць, 5 церковних брам, 23 намогильні хрести, 7 придорожніх хрестів і 11 каплиць. Як що непомилюється, то українських деревляних каплиць ще взагалі не публікувалось, і в даній роботі це перша і тим важінша проба підійняти завісу над зовсім, чи мало відомими виявами україн. мистецтва. Із 37 церков половина знімків представляє церкви з Буковини, які так само представляють тип церкви мало публікований, відносно якого може бути у дослідників розбіжність думок і поглядів... дуже цікавим матеріалом являються хрести, як намогильні, так і придорожні, хоч цей матеріал такої новини вже не представляє...

Текст, доданий до матеріалу, має другорядне значення, він лише висвітлює точку погляду автора на зібраний ним матеріал...

(Проф. Дм. Антонович. Прага. Укр. Університет.)

«... Треба вітати це видання, що з'явилось у часах, які для розвитку українського мистецтва не можна зовсім назвати пригожими...

У невеликій передній статті задержується Д. Щербаківський над зібраним матеріалом. Спиняється над питанням про походження українських деревляних церков і слушно думає, що годі виводити всі типи українських церков із одного первісного джерела...

Знімки творять цінний матеріал для будучого дослідника. Автор сам призначається, що «матеріал прийшлось дати майже сировим, без плянів і розрізів, а замість спеціальної студії про нього умістити лише невелику статтю»...

Число ілюстрацій дуже поважне, коли зважимо, що воно обіймає матеріал майже недоступуваний. Знімки (121) в більшій часті зроблені самим автором і з мистецьким смаком та зі знанням. Матеріал розкласифікований від типів примітивних до більше розвинених і, де це було можливо, подано дати. Текст усюди український і французький, що уможливить користати з книги також чужинцям, які так мало знають про українське мистецтво з українських джерел.

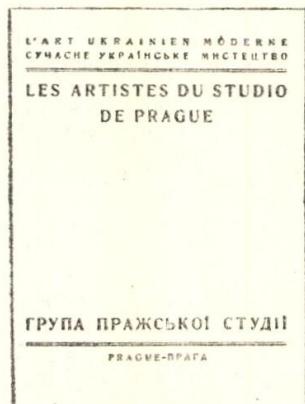
Окладинка роботи графіка проф. Василя Кричевського.

(Святослав Гординський. «Записки Чина Св. Вас. Великого». Львів. 1926. Вип. III—IV, стор. 457.)

Маллярство.

Модерне українське мистецтво. Вип. I. Проф. Д. Антонович.

Група Пражської Студії. Француз. і україн. тексти. 32 репродукції. Прага. 1925. Стор. 32. 9.70 дол.

Велика розміром книга на розкішному крейдяному папері, містить в собі: вступну статтю проф. Дмитра Антоновича про історію Пражської Студії і характеристику праць її професорів. Текст подано українською і французькою мовою.

До книги додано 29 репродукцій творів маллярства, скульптури та архітектури професорів С. Мако, І. Кулечя, І. Мозалевського, К. Стаковського та С. Тимошенка та дві фотографії загального вигляду вистави Української Студії в Празі 1924 року.

Музика.

Якименко, Ф., проф. — Практичний курс науки гармонії. Підручник для шкіл ріжних типів. В двох частинах з задачником. Прага. 1925. Стор. 132. 1 дол.

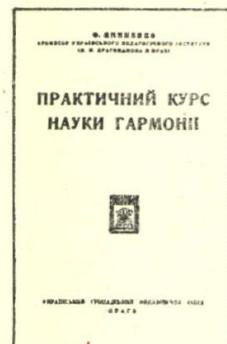
«... Праця шановного автора має великі додатні притаманності, рідко подибувані в подібних підручниках. Дуже важним є те, що приклади ясні, приступні, незадовгі і під оглядом артистичних вальорів виявляють перо справжнього продуктивного мистця, а не тільки сухого теоретика. На особливу увагу заслуговує ясно та ядерно представлений спосіб модуляції, що в більшості підручників представляється доволі неясно, скомпліковано, а тим самим без висліду для ученика у тій, може найважливішій, проблемі в науці гармонії.

Загально беручи, поява цього підручника є для нас подією великого значення не лише як праця фахового, відомого в широкому світі, визначного композитора, але як поворот такого цінного та видатного працьовника, звязаного дотепер з ріжних причин з російською культурою, на своєрідну українську ниву.

(Вас. Барвінський. «Діло». 1926. № 16.)

«... Як відрядну появу, треба повітати «Практичний курс науки гармонії» Ф. Якименка, накладом Укр. Гром. Вид. Фонду у Празі. Є це перший український підручник гармонії; як перший, має деякі хиби, спричинені може й тим, що у нас нема ще виробленої термінології, якої не стрічаємо також і у Якименка... Всеж таки початок зроблений, а звісно, що всякий початок тяжкий.

(Ос. Залевський. «Літературно-Науковий Вістник». Л. 1925. кн. II стор. 287.)

«... Книга проф. Ф. Якименка (Акименко) являється надзвичайно цінним придбанням для української музично-теоретичної науки і для української музичної педагогіки...

Перш за все, це — перша книга в цій галузі (гармонія) музичної теорії; досі у нас не було й немає в рідній мові жадного курсу наукового, чи чисто практичного в цій дисципліні... Отже книга проф. Якименка заповнює цю дуже важливу для наших музик галузину.

Далі книга ця охоплює одну з найважливіших галузей музично-теоретичної науки — дисципліну, що являється основою цієї науки; тому то ця дисципліна є обов'язковою для всіх музичних шкіл усіх типів... Отже з цих міркувань книга проф. Якименка повинна найти найширший збут на українському книжковому ринкові і найширше розповсюдження серед українського музичного громадянства. Що до самого змісту книги проф. Якименка заслуговує серйозної уваги. Перш за все, це праця цілком самостійна. Це видно хоч би з прийняттям автором системи викладу, розподілу матеріалу і т. д.

Далі це підручник «практичний» і з цього боку надзвичайно цінний. Не вдаючись в детальний розріз усіх можливих акордів та їх розвязань, автор дає ряд чисто практичних вказівок та ступневих педагогічних прийомів для гармонізації мелодій й доброго вибору акордів.

З боку чисто педагогічного підручника проф. Якименка задоволення найя суворішим вимогам... Велика кількість уміщених в книзі прикладів та зразків гармонізації, унагляднюючи теоретичний виклад, роблять книгу ще більш приступною для читача, ще більш для нього привабливою...

(Ф. Стешко. Прага. Укр. Пед. Інститут імені М. Драгоманова.)

Театр.

Антонович, Д., проф. — Триста років українського театру. 1619—1919. Прага. 1924. Стор. 272. 1.35 дол.

...«Історії українського театру, як театру, у нас іще нема, бо ті числені знадібки й опрацювання, які маємо в цій царині, це здебільшого досліди над літературною історією української драми... Тому... слід бути вдячним проф. Д. Антоновичів за саму пробу подібної історії, пробу можливого зведення до купи відповідних фактів з ріжного роду досі виданих робіт. Для широкої публіки така зводка конечна, але має вона вагу і для дослідника...

Книжка Антоновича складається з чотирьох головних розділів: в першім подається історія «шкільногого» театру (1619—1819 р.р.), в другім говориться про «світський» театр (1819—1881 р. р.), в третьім про «побутовий» (1881—1917 р.р.), в четвертім про театр за революції (1917—1919 р.р.). В двох останніх розділах автор виступає не лише як історик, але й як спостерегач — самовідець, що має й може сказати й зауважити багато і сам від себе. Ці його спостереження та уваги бувають часто цінні й цікаві і з ними доведеться рахуватись будучому дослідникові... Кращі сторінки — це там, де автор сам від себе говорить.

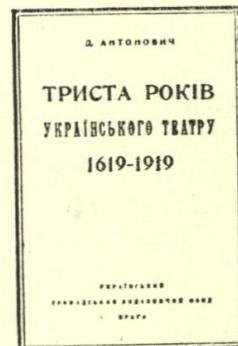
Закінчує книгу коротке «Заключення», в якім автор робить підсумки своїх думок про український театр та про його значення, й широка бібліографія (стор. 228—256), котра робить честь авторові...

Сума сумарум: книжка цікава й пожиточна, й треба за неї бути вдячним і авторові, й видавництву...

(Вол. Дорошенко. «Літературно-Науковий Вістник». Л. 1925, кн. 7—8. стор. 345.

«... Праця проф. Антоновича — «Триста років українського театру» складається з чотирьох глав, відповідно до історії розвитку нашого театру і закінчується «заключенням», де автор збирає ще раз висновки з усього сказаного та дає загальну характеристику розвиткові українського театру за 300 років... його існування в порівнянні з розвитком західно-європейського (французького) театрального мистецтва.

Це власне перша у нас праця, що в систематичній формі змальовує історію нашого театру за 300 років... До праці Антоновича появлялися уривкові розвідки, чи то в формі характеристики поодиноких театральних діячів, чи в формі мемуарів хоч самих діячів театру, хоч людей близьких до нього... тим то праця проф. Антоновича, що подає повну історію театрального мистецтва з рівнобіжним розвитком української драми — є цінним вкладом у історію театру на Україні...

...Треба зазначити, що автор використав всю доступну йому літературу, що подає багато цікавих, мало відомих епізодів та подробиць, додаючи до них свої власні міркування або освітлюючи їх своїм власним світлом...

Цінні й оригінальні висновки проф. Антоновича при перегляді цілої історії нашого театру за 300 років. Він підносить його народність і революційність у розвитку, уважаючи розвиток його, в супереч іншим історикам театру, не перерваним ланцюгом, а ланцюгом цілім, зазначуючи, що ніяка революція не перериває в ході подій, а тільки прискорює їх. Крім того, згідно з правдою, зазначує на кожному кроці виховниче значення театру, як засобу для будження і піддерживання національної свідомості в народі — в усіх добах його розвитку.

... Праця зробить велику прислугу і спеціалістам і всім загалом, що цікавляться історією нашого мистецтва, тим більше що скрізь спосіб викладу легкий, скрізь видно добру диспозицію в обробленні предмету...»

(Проф. др. В. Сімович. Прага. Укр. Пед. Інститут ім. Драгоманова.)

«... Цікаво для читання написана книга — історія трьохсот років українського театру, від шкільної драми, доби боротьби з сзуїтами починаючи, їй «молодим театром» Лесі Курбаса кінчуючи. Автор не підходив до свого завдання зі сухим методом дослідника архівних чи бібліотечних скарбів, а як людина, замілтувана в минувшині й сучасності української сцени. Наслідком такого трактування справи книга зацікавлює й споріднює читача з минулим українського театру. Покажчик літератури та імен полегчить користування книгою для наукових завдань...»

(Киянин. — «Студентський Вістник». Прага. 1925. Ч. 6. стор. 41 та «Наша Громада». 1925. Подебради ч. 5. стор. 59.)

— «Найбільш дорогоцінне місце в світі — це хребет коня; найкращий співрозмовник в наш час — книга».

(Аль-Мутанаббі — X ст.).

— «Довгі віки нівецят і камінні, і висипані могили, але час не має сили на книжку».

(А. Валуа — XVII ст.)

Ідея дії, іншій склади відповідь, підтверд код ф. 8 № 400 засіданні Академії

академіческої літературної та художньої праці, які висвітлюють історичні та мистецькі заслуги поета, а також його вплив на розвиток української літератури та мистецтва. Важливо підкреслити, що висвітлення поета виконано в контексті його життя та творчості, а також у зв'язку з його впливом на українську літературу та мистецтво.

8. ЛІТЕРАТУРА.

Красне письменство.

Чупринка, Гр. — Твори. Перше посмертне видання з матеріалами до історії тексту під редакцією П. Богацького. Зі вступною статею В. Дорошенка. Портрет роботи проф. П. Холодного. Вініста худ. Р. Лісовського. Прага. 1926. Стор. 544. 2 дол.

«... Читач зі здивуванням увізьме в руки нововиданий том творів Грицька Чупринки. У ньому 425 поезій поета, якого в нас знають лише з доривочно заблуканих маленьких зшивтків...

Сумом вісім від цього гарного видання. Перш усього тому що воно лежатиме на книгарських полицях, а не на столі газинського інтелігента. У нас поезія не мала ніколи читачів...

«Український Громадський Видавничий Фонд» видав твори Чупринки з пістизом, навіть дещо приблизшеним.. Може й формат книжки занадто енциклопедичний як для поезії. Зате книжку можна покласти в салоні на видному місці.»

(Мих. Рудницький. «Діло». Л. 1926. ч. 143.)

«... Накладом Уир. Гром. Вид. Фонду вийшло цілий ряд прекрасних наукових книг, звичайно значного об'єму і всі на гарнім, можна сказати, навіть, — пішнім папері. С це видання, з котрими можемо сміло стануті перед лицем культурного світа, а певно не постідаємося. Перше місце належить тут поетичним творам Грицька Чупринки, поета, розстріляного большевиками за участь в повстанні проти них. Книжка ця видана чудово, з преірасною, мистецькою окладинкою і обіймає 568 стор. великого формату. Чей же кожного з нас повинні цікавити твори цього великого поета-патріота, що наложив головою в боротьбі за волю свого народу.»

(Др. К. Трильовський. «Народне Слово» 1927. Америка.)

«... Надзвичайно гарно (як і всі видання У.Г.В.Фонду) видана книга. І стараннє зовнішнє виконання видання відповідає внутрішньому. До книги додано біографію поета, написану Вол. Дорошенком, та «матеріали до історії тексту» (стор. 357—522). Загальна редакція П. Богацького. Твори складаються з 452 віршів та 22 критичних статів і рецензій.

Громадський Вид. Фонд зробив велике діло, видавши, за певною, хоч і малою, допомогою американських земляків, твори небіжчика — поета... Книга, яку дав Вид. Фонд, прийде дорогим і улюбленим гостем в кожну українську хату, в кожне українське серце — а з нею прийде поет, що віддав своє життя народові, що положив свою душу за нього...»

(М. М. «Нова Україна». Серпень — вересень 1926. ч. 5—6. стор. 88)

Дараган, Юрій. — «Сагайдак». Вірші. Кн. I. 1922—1924. Прага. 1925. Стор. 64. 0.45 дол.

«... Ю. Дараган — справжній поет, як самостійний композитор фарб, звуків, рухів. Його духовна культурність вивела його на верховини, з яких видно широкий світ, з яких ми його — світ — починаємо розуміти і захилюватись. Поезія — офорблений восторг, а не «описування». Не красивість своїх поз, а споглядання краси в оточенні, в насичуванні оточення красою. Я читаю Сагайдак і передо мною пливуть білим парусом кораблі: образи, очоловічена любовь до світу, восторг перед ним. Хто перейде душою через поетичні образи Ю. Дарагана, іх відчує і пропретить ними — той збагатився чужою душою».

(М. Шапошник. «Нова Україна». 1926. Січень — Лютий, ст. 131.)

«Збірка обіймає кілька відділів ліричного характеру її ріжкої вартості. Найкращі вірші, де автор малює. Передовсім вражают читача оригінальні, повні краси і принахи картини (морські, гірські і т. д.). Тут, на мій погляд, і талант Дарагана, що, як виявляють вірші з 1924 р. — сильно поступав наперед...»

(Проф. Др. Василь Симович. Прага. Пед. Інст. ім. Драгоманова.)

«Сагайдак» — невеликий збірничок Юрія Дарагана, молодого поета, що передчасно поліг в чужу землю на еміграції... У збірнику 52 вірші, і не однакової вони якості, єсть і невироблені технічно, є й незакінчені, неокреслені виразно що-до внутрішнього змісту. Але все разом творить те, що дає право назвати автора справжнім поетом. Зміст збірника дуже ріжноманітний. Дивними визерунками переплелюється в ньому сучасне з минулим, загальновідоме з інтимним... І цей маленький «Сагайдак» — це дійсно сагайдак з золотими стрілками, все новий, все повний, хоч щедрою рукою береш з нього ті золоті стрілки. І не ті не гартовані стріли в ньому, що прошивають груди ворога — таких, правда кажучи в Сагайдаку барда — Дарагана власне і нема, — а ті легко отруйні стрілки, що «таким міцним солодким болем» наповнюють зранене серце. Ті чарівні стрілки, що розбивають черстю лущину, що осадило на душі життя, й видобувають з забutoї комори минулого солодкі образи прекрасного.

І так хочеться ще і ще раз взяти до рук чепурненську книжечку поета і разом з ним... «під білим парусом мандрувати у синю путь...»

(І. Марний. «Тризуб». Париж. 1926. Ч. 49. стор. 9.)

Критика.

Білецький, Л., проф. — Основи літературно-наукової критики. (Спроба літературно-наукової методології.) Том I. Впровід. Розвиток української літературно-наукової критики. Кн. I. Прага. 1927. Стор. 312. 1.90 дол.

Зміст книги: I. Метода, методологія, її значіння для науки. Завдання науки; наука взагалі і літературно-наукова критика зокрема. Методологія літератури й її значіння в піднесені літературно-наукової критики до завдань наукових; об'єктивний і суб'єктивний дослід; перешкоди в об'єктивному науковому досліді. Література й її обсяг. Школа й метода. II. Школа формальна або неокласична. III. Школа історична: 1. Теорія інтерпретації літературного твору, як відбитки історичного життя (розвиток цієї теорії в українській науковій критиці: М. Максимович, О. Бодянський, П. Куліш, М. Косто-

марів). 2. Теорія ідеологічної інтерпретації поетичного твору (М. Дашикевич, М. Сумцов, П. Житецький, др. Ів. Франко, др. К. Студинський, С. Ефремов, М. Грушевський, М. Возняк, Д. Дорошенко й В. Дорошенко). 3. Теорія наслідування (представники цієї теорії в українській науковій критиці: О. Котляревський, М. Драгоманов, О. Веселовський, М. Сумцов, др. О. Колесса, В. Гнатюк, др. В. Щурат).

«... Проф. Леонід Білецький повідомляє нас в передмові до своєї книжки, що «це спроба теоретичної і практичної системи літературно-наукової методології», далі що «автор поклав собі за мету дати першу спробу системи української літературно-наукової критики, яка передусім допомогла б українському студентові високих шкіл зрозуміти, що таке наука й у чому полягає наукова праця, — що з література її який її обсяг в освітленні різних учених та наукових напрямів, і західно-європейської, і української наукової літератури; які існують науково-критичні школи, як вони підходять до зрозуміння й дослідження поетичного твору». «Друге завдання автора — на перше місце висунути наукові ідеї та методологічні принципи українських учених...»

«...[Оцінити завдання автора вповні можна буде щойно тоді, коли твір буде закінчений. Але основні погляди автора вже видні нині як на долоні... Студенти університету мають в ній зібраний великий матеріал поглядів на літературу перших дослідників нашої літератури. Зваживши, що більшість цих творів написана по-московському і давно видана, студенти не виховані в московських університетах найдуть у книзі проф. Білецького силу готового матеріалу, безліч цитат. Друга позитивна риса книжки: спроба звязати досліди над нашою літературою з ідеями європейських критиків, а навіть філософів...»

(Мих. Рудницький. «Діло» Л. 1927. ч. 144.)

— «Друкарство — світ осяює».

(Помбаль — XVIII ст.).

— «Одна добра книжка буває часом для народу важливішою, ніж великий виграний бій».

(Самуель Смайлс).

— «Книжка — життя нашого часу».

(В. Белінський).

— «Од «Євангелія» до «Суспільного Договору» Руссо книжки завжди спричинювали революцію».

(Бональд — XVIII ст.).

тута відповідно до погодженої згоди проф. А. Гайдуком
(змінено відповідно до погодженої згоди проф. А. Гайдуком, № 10)
якщо відповідно до погодженої згоди проф. А. Гайдуком
(змінено відповідно до погодженої згоди проф. А. Гайдуком, № 10)

згідно з погодженою згодою проф. А. Гайдуком, № 10

9. ІСТОРІЯ.

Шульгин, О., проф. — Нариси з нової історії Европи. (Перехід від середніх віків до нових часів. Релігійна боротьба в XVI—XVII в.в. Розвиток європейських держав. Міжнародні відносини в XVIII в.). Прага. 1925. Стор. 220. 1 дол.

... Перед нами чималенька, дуже чепурно видана книжка з обсягу науки, найменше у нас разробленої: з обсягу всесвітньої історії... Книга проф. Шульгина заслуговує на цілком прихильну оцінку й являється безперечним придбанням нашої історичної літератури, як раз відповідаючи жагучій потребі в курсах із всесвітньої історії. Живий інтересний виклад, зручний добір матеріалу і його сконцентрування, яскраве освітлення основних періодів і моментів історичного процесу нових часів, а особливо — оте впровадження до загального викладу також історії Східної Європи, при тім не по прийнятому шаблону, але згідно зі справжніми вимогами історичної науки, все це — позитивні прикмети книжки проф. Шульгіна. Вона читається легко і може служити помічною книгою для учителя у середній школі і підручником для студента університету.»

(Д. Дорошенко. «Літературно-Науковий Вістник.» 1925. кн. 2. ст. 188.)

... Свої «Нариси» автор призначив для ширших кол освіченої верстви нашої суспільності, для учеників вищих класів середньої школи, та вкінці для студентів університету... Автор іде слідом істориків, котрі зірвали з традиційним звичаєм починати історію нових часів від відкриття Америки або виступу Лютера; він сягає дальше назад, до Х—XI в., до початків повстання національних держав, і доходить до початків XVIII в., менш-більш до доби рапоніалізму. В першу чергу розглядає загально-світові прояви, як феодалізм, економічне та політичне життя міст в XII—XV в., гуманізм та ренесанс, боротьбу з ісламом, великі географічні відкриття, реформацію та проти-реформапію (ст. 1—99); другу частину книжки присвячує змалюванню початків та розвитку європейських держав (ст. 100—195); на закінчення діє огляд міжнародних відносин у XVIII в. (ст. 196—215).

Тут ми зазначуємо, що працю проф. Шульгіна вважаємо за дуже хосенний прибуток для української наукової літератури і горяче поручаємо її нашій публіці.»

(Др. Мирон Кордуба. «Діло». 1925. ч. 91.)

... «Нариси» це безперечно одна з найкращих річей, які маємо по цьому предмету українською мовою. Виклад надзвичайно ясний, річеве опрацювання добре і досить ріжнобічно освітлене. Найкращою частиною є «Реформація»; найскладнішою — це «Перехід від середніх віків до нових часів»... Книжка цінна для самоосвіти і варта того, щоб її поширити як найширше».

(М. Терлецький. Львів.)

ГОТОВУТЬСЯ ДО ДРУКУ.

1. Проф. Фридрих Барт. — *Основні частини машини*. Короткий підручник для самоосвіти й практичного вжитку. Переказав з четвертого німецького видання бібл-ки Гешен і доповнив інж. С. Риндик. З 163 рис. та термінологичним словником.
2. Проф. Вол. Ковалъ. — Сільсько-господарська механіка. I. Машинні знаряддя оброблення землі та посіву: Плуги, Культиватори, Сіялки, Борони, Катки. II. Уборочні машини: Жнарки, Косарки, Сноповязалки, Конні граблі. III. Молотарки. IV. Трактори і Локомобілі.
3. Проф. Др. Крейчі — *Позитивна етика*. Переклад з чеської мови С. Черкасенка.
4. Проф. К. Михайлук. — *Молочарство*. Кн. 2-га. Виріб масла. Підручник для сільсько-господарських молочарських шкіл та керуючих молочарськими підприємствами. З 44 мал.
5. Проф. Ол. Мицюк. — *Аграрна політика Європи після світової війни*. (Греція. Болгарія. Югославія. Румунія. Німеччина. Австрія. Угорщина. Чехословаччина. Підкарпатська Русь — Україна. Західна Область Укр. Народ. Республіки. Польща. Фінляндія. Естонія. Латвія. Литва. Земельна реформа «білих» (Врангеля). В. самостійна Грузинська Республіка. Поземельне питання за Тимчасового Уряду б. Росії. Українська Народня Республіка. У.С.Р.Р. С.С.С.Р.)
6. Проф. С. Русова. — *Самоучитель французької мови*.
7. Доц. Юр. Русов. — *Зоологія*. Підручник для вищих шкіл. I. Вступ. II. Систематика.
8. Ол. Саліковський. — *Що мусить знати кожний*. Енциклопедія для дітей і для самоосвіти. (Астрономія. Географія. Фізика. Метеорологія. Хемія. Геологія. Зоологія. Ботаніка. Анatomія. Фізіологія. Гігієна. Історія людськості). 520 мал. За книжкою amer. педагога Е. Гольдена
9. Проф. М. Туган-Барановський. — *Основи політичної економії*.
10. Проф. Хв. Швецъ. — *Курс фізичної геології*. Підручник для вищих шкіл.
11. Проф. Ів. Шовгенів. — *Гідрравліка підземних вод*.

ЗМІСТ КАТАЛОГУ.

	ст.
1. Філософія	3
3. Соціальні науки:	
Статистика	4
Соціальна географія	4
Кооперація	5
Політична економія	5
Освіта	6
Фольклор	7
4. Філологія	10
5. Науки точні:	
Математика	11
Хемія	12
Астрономія. Геодезія	13
6. Прикладні науки:	
Медицина	14
Інженерне майстерство	17
Хемічна промисловість	18
Агрономія	20
7. Мистецтво :	
Архітектура	22
Малюство	24
Музика	24
Театр	25
8. Література:	
Красне письменство	27
Критика	28
9. Історія	
Всесвітня історія	30

АБЕТКОВИЙ СПИС АВТОРІВ

видань Укр. Гром. Вид. Фонду.

	ст.
Антонович Д.	25
Білецький Л.	28
Бородавський С.	5
Буріян Ф.	17
Вовк Хв.	7
Галаган М.	12
Гармашів В.	15
Гончарів-Гончаренко А.	15
Грабина Л.	13
Дараган Ю.	28
Іваненко Є.	11
Івасюк І.	4
Кахникевич Р.	18
Михайлюк К.	20
Модерне Укр. Мистецтво.	24
Павлічук М.	14
Рашевський М.	18
Риндик С.	17
Русова С.	6
Січинський В.	22
Смаль-Стоцький С.	10
Старков А.	14
Туган-Барановський М.	5
Фролов Л.	19
Чайковський М.	11
Чупринка Гр.	27
Шульгин О.	30
Щербаківський Д.	23
Щербина Ф.	4
Якименко Ф.	24
Яновський В.	16
Ярема Я .	3

УМОВИ ЗАМОВЛЕННЯ ТА ПРОДАЖУ КНИЖОК У. Г. В.

ФОНДУ.

Продаж книжок провадиться за готівку.

Замовлення виконуємо відворотною поштою.

Гроши краще надсилати повністю вперед, бо за накладну плату (добірку) приходиться дорого платити.

Українським школам та студіюючій молоді даемо знижку 10—20%.

На більші замовлення 25—40% знижки.

Книгкупцям та книготорговим організаціям — окремі умови.

Приймаємо замовлення на підбор книжок на певні теми та складання загально-освітніх і спеціяльних бібліотечок.

Продаємо книжки в сіх українських видавництвах, а також додаємо книжки на Україну та з України.

Гроши (невеликі суми) можна присилати рекомендованими листами, а краще переказами на таку адресу: Ukr. Hrom. Vydr. Fond, Praha-Vršovice, Sámová 665. Československo, або на слідуючі конта УГВФ:

a) Legiobanka, Praha. Československo.

b) Všeobecná Družstevní Banka v Praze. Československo.

Видання Українського Громадського Видавничого Фонду можна набувати в книгарні Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10, а також у філії цього ж Т-ва — в Крем'янці на Волині.

Всі відомості про УГВФ, а також каталоги видань Фонду висилаємо кожному безплатно.

Адреса: Ukr. Hrom. Vydr. Fond, Praha-Vršovice, Sámová 665.
Československo. Europa.

— ■ ■ LEGIOPRÁVÍ, VRŠOVICE 665. ■ ■ —